

L'emancipació de Santa Caterina

Mentre l'església de Santa Caterina espera el veredicte dels tècnics, dos dels coautors del 'Catàleg de monuments i conjunts de la Comunitat Valenciana' exposen la seua visió, enfrontada amb l'urbanisme populista que promou l'exempció del temple.

El passat més de juliol els regidors del grup socialista de l'Ajuntament de València Vicent Soler i Aureli Martínez presentaren una proposta per alliberar l'església de Santa Caterina d'alguns dels edificis que l'envolten. L'esperit d'aquesta idea és potenciar l'itinerari gòtic de la ciutat vella de València i així afavorir l'exportació de l'empobrida imatge turística del cap i casal.

Tot començà arran de l'ensorrament d'un dels edificis situats entre l'església de Santa Caterina i la plaça de la Reina, que deixà a la vista una part de l'absis del temple. Aprofitant aquesta avinentesa, el grup socialista elaborà una iniciativa en què es reclamava la recuperació del llegat cultural més desatès de la ciutat. Així, tot i els importants esforços econòmics que aquesta operació exigeix, la recuperació del patrimoni permetria la promoció i la posterior explotació turística de la ciutat, que segons que comenta Aureli Martínez, "és una de les assignatures que li queden penjades als successius consistoris de la ciutat de València". L'exempció de Santa Caterina, malgrat que no està prevista en el programa electoral dels socialistes, ha estat subscripta per membres dels diferents grups polítics i, en un primer moment, semblà una opció gairebé de consens en què participaren membres del PP com el president de la Diputació de València, Manuel Taracón, i el grup municipal Esquerra Unida-Els Verds (EU-EV). Tanmateix, EU, que en principi avalà el pro-

jecte de l'exempció, ha repensat la seua posició i ara s'ha manifestat en contra.

Açò ens demostra que l'alliberament de l'església de Santa Caterina, després d'alçar un gran revol i provocar el vessament indiscriminat de tinta a les rotatives valencianes durant l'estiu, ha de ser tractat amb més profunditat i tenint en compte altres factors d'anàlisi que moltes vegades no s'expliquen.

L'enderrocament dels edificis del voltant de Santa Caterina seria l'enèsim atac contra el centre històric de València.

Els partidaris de l'alliberament addueixen que els edificis adjacents a Santa Caterina estan catalogats amb la mínima valoració que poden rebre els edificis històrics, és a dir, el grau 3. No obstant el fet de ser contigus a l'església els impedeix de ser modificats ja que així s'expressa en la Llei dels Béns d'Interès Cultural (BIC). Qualsevol tipus d'alteració d'aquests edificis s'enfrontaria directament amb el contingut de la Llei dels BIC, elaborada durant el govern socialista a la Generalitat,

i que per tant hauria de ser modificada. Fet i fet caldria el vist-i-plau de la Conselleria de Cultura per portar endavant les obres.

D'altra banda, com afirma el professor de l'Escola Superior d'Arquitectura i coautor del *Catàleg de monuments i conjunts de la Comunitat Valenciana* editat per la Conselleria de Cultura, Josep Lluís Ros i Andreu, "l'enderrocament dels edificis adjacents a Santa Caterina significaria l'enèsim atac contra la trama urbana de la ciutat vella de València".

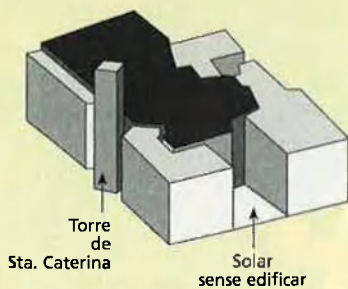
Enderrocaments poc afortunats. Si res ha caracteritzat la tasca urbanística als voltants de la Catedral de València han estat les expropiacions i enderrocaments dels segles XIX i XX per tal d'aconseguir espais oberts i l'alleugeriment de l'antiga i densa xarxa urbana de la ciutat. Fruit d'aquestes obres fou l'aparició del carrer de la Pau al segle XIX i l'ampliació de l'actual plaça de la Reina quan foren enfonsades les cases situades a la vessant esquerra de la porta principal de la Catedral. Així, en l'actualitat podem observar que la façana barroca de la Catedral, la Porta dels Ferros, està orientada cap a l'antic carrer de Saragossa. Com explica Josep Lluís Ros, "l'antiga perspectiva de la Catedral era, si més no, colpidora: anar passejant per carrers estrets i tortuosos per arribar a l'onduant i escenogràfica façana, gairebé tallava la respiració". Així, el resultat de la desaparició del carrer de Saragossa fou una desorientada façana i una

El conjunt arquitectònic de Santa Caterina

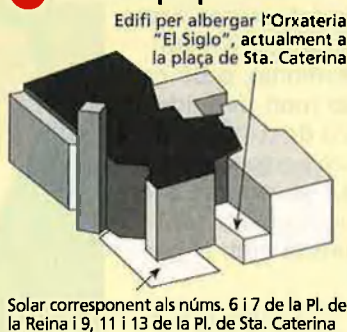
Ubicada al centre històric de València, l'església de Santa Caterina fou construïda entre els segles XIII i XIV. Dels trets més rellevants del temple destaquen la composició de l'església en tres naus i la girola. L'element més significatiu del conjunt arquitectònic és el campanar projectat per Joan B. Vinyes entre 1688 i 1705

1 Situació actual

2 Situació proposada

plaça (la de la Reina) poc agraciada: "desproporcionada, afuncional i ridícula".

A més, cal qüestionar el grau de prioritat de l'alliberament. L'exempció de Santa Caterina obliga a expropiar i indemnitzar els propietaris dels habitatges i comerços que els edificis en qüestió alberguen. I després, malgrat tot el que s'ha afirmat, "la dubtosa vistositat de la façana que es vol alliberar requeriria una inversió encara més elevada perquè el campanar de Joan Baptista Vinyes és ple de esclertes", addueix Ros. Aquest afegeix també que "hi ha desenes d'edificis que necessiten ser restaurats amb més promptitud" que no simplement ser mostrats al públic com si es tractara d'un aparador. Amb uns conceptes urbanístics menys populistes "s'hauria d'exigir el bon funcionament del clavegueram o la reforma necessària de l'aspecte infame de la plaça de la Reina" exposa Ros.

Una façana històricament amagada. Durant la polèmica de l'estiu sobre la "vistositat" de les façanes de Santa Caterina també s'ha debatut quina és la trajectòria històrica de les exterioritats del temple. Juan José Chiner Vives, autor de l'apartat dedicat a Santa Caterina en el dit *Catàleg de*

monuments, ha explicat al nostre setmanari que "des del seu naixement, aquesta església sempre ha estat flanquejada per altres cases, com es pot observar en els successius gravats que s'han fet del centre històric de València". Chiner Vives argumenta que fins i tot "és possible que els constructors sustentaren l'estructura tenint en compte les parets de les cases contigües". Tot açò cal relacionar-ho amb el tipus de xarxa urbana de la ciutat vella de València. Gairebé totes les construccions històriques han estat o estan amagades per habitatges, molts dels quals han anat evolucionant amb la resta de la ciutat.

Aquest cas es repeteix en la majoria dels centres històrics de les ciutats mediterrànies. La planificació urbanística racional, que sí que van aplicar els romans a les seues ciutats capdavanteres, va ésser descurada durant l'Edat Mitjana quan s'edificà intramurs d'una manera anàrquica i respectant únicament algunes vies principals i les places i mercats. Pel que fa a València, aquesta anarquia urbana s'accentua especialment si considerem que la trama de la ciutat antiga fou contruïda sobre l'existent durant la llarga època de domini musulmà. Les antigues viles mediterrànies, i concretament les mu-

sulmanes, denoten cert caos urbanístic. De fet Santa Caterina fou edificada mentre la mesquita que ocupava el seu lloc era enfonsada.

La planificació urbana durant molt de temps s'ha fonamentat en l'enderrocament d'altres edificis en contrast amb l'entorn urbà existent. No obstant això, "l'enderrocament indiscriminat d'edificis és una pràctica anacrònica", afirma Chiner Vives, "que ha canviat per una major sensibilitat amb la trama urbana històrica". En aquest sentit, l'arquitecte explica que aquest tipus de mètodes urbanístics "són propis de l'època d'entreguerres a Itàlia, quan els feixistes de Mussolini ensorraren molts edificis per tal de donar rellevància a les construccions de l'imperi romà, però en l'actualitat estan desfasades".

Ara, quan s'espera el veredict dels tècnics de l'àrea d'urbanisme de l'Ajuntament de València, sols queda un dubte per resoldre: és sempre l'emancipació un símbol de progrés?

Aquest és el malaurat aspecte que ofereix l'absis de Santa Caterina. Els tècnics hauran d'especificar quina és la quantitat que caldrà invertir per tal d'alliberar-la.

Josep Ll. Ferrero